

Orimattilan kaupunki, kaavoitus
kirjaamo@orimattila.fi

Viite: Lausuntopyyntönnö 24.5.2022

Asia: Orimattila A202 Helsingintien asemakaavan muutos, luonnosvaihe

Asemakaavan muutos kohdistuu Helsingintien tiealueeseen. Suunnittelualue alkaa Lahdentien eteläpäähän kiertoliittymästä päättyen Tönnönkoskentien risteysten tuntumaan. Tiealue muutetaan katualueeksi, jolloin Helsingintie siirtyy kaupungin vastuulle. Kaavamuutos on ollut edellytyksenä Kankaanmäentien liittymälle, joka on jo rakennettu. Asemakaavamuutoksen yhteydessä tarkistetaan tulevan katualueen tilatarpeet ja yleiselle pysäköinnille varattu tontti muutetaan teollisuustontiksi. Lahden museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 17.5. 2022 päivätystä kaavaluonnoksesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaavaselostuksen ja -kartan mukaan kaava-alue rajautuu lähtökohtaisesti olemassa olevan tiealueen pohjalta eli entuudestaan pääosin myllätylle alueelle. Tästä johtuen tarvetta muinaisjäännösten selvittämiseen ei ole, vaikka alueen muinaismuistolain (295/1963) suojaamista muinaisjäännöksistä ei ole ajan tasaista tietoa. Jos suunnittelualue laajennetaan kaavaluonnoksesta, museo kuitenkin edellyttää, että ko. alueilla (erityisesti muuttuvan maankäytön alueet, kuten uudet rakennuspaikat) muinaisjäännökset selvitetään osana kaavahanketta. Samassa yhteydessä tulee myös suunnittelualueella sijaitsevan Tönnön historiallisen kylätontin (muinaisjäännösrekisterin tunnus *Tönnö* 1000024191) status ja rajat määrittää. Lisäksi suunnittelualueen länsiosan tuntumassa sijaitsevan kivikautisen asuinpaikan (muinaisjäännösrekisterin tunnus *Tönnönkoski* 560010060) rajat on tällöin syytä määrittää tarkemmin (inventointiraportin mukaan asuinpaikkaan viittaavia löytöjä on tehty peltoalueilta molemmin puolin Helsingintietä) ja huomioida kaavahankkeessa, jos asuinpaikka sijoutuu suunnittelualueelle. Tehtyjen löytöjen levinnän perusteella kyse on varsin laaja-alaisesta kohteesta (*T. Jussila ja H. Poutiainen 2005: Korja-Orimattila Voimansiirtojohtolinjan muinaisjäännösinventointi, s. 11 – 12*).

Museo edellyttää, että osin suunnittelualueella sijaitseva Tönnön historiallisen ajan kylätontti lisätään kaavakartalle alueena. Suojelumerkintä: s. Kaavamääräysteksti: *Mahdollinen muinaisjäännös (Tönnön historiallinen kylätontti): Alueella olevat esihistorialliset/historialliset rakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdista koskevista suunnitelmista tulee neuvotella alueellisen vastuumuseon (Lahden museot) kanssa.* Kylätontin tiedot on myös lisättävä kaavaselostukseen.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kaavamuuosalueelle sijoittuu Kankaanmäen jälleenrakennuskauden pientaloalue, jolla on kaavamääräys AO/s-1: *Erillispientalojen korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Uudisrakennusten muoto, materiaalit ja värytys tulee sopeuttaa ympäröivään rakennuskantaan.* Alueen vaalimisen arvoiset ominaispiirteet tulee kuvata kaavaselostukseen. Alueen tontit on sotien jälkeen luovutettu Sipilän kartanon maista asutustiloiksi Karjalan Kirvusta saapuneille evakoille. Alueen ominaispiirteisiin kuuluvat kookkaat puutarhatontit ja rakennuskanta, joka muodostuu tyyppitaloista piharakennuksineen. Valtaosa rakennuskannasta on 1950-luvulta, ja osa seuraavilta vuosikymmeniltä. Alue on rakentunut mittakaavallisesti yhtenäisenä ja rakennuskanta on säilynyt pääosin alkuperäisenä. (Autio & Lankinen 2022 Kankaanmäki, kulttuuriympäristön kehittämissuunnitelma).

Alueellinen vastuumuseo esittää AO/s-1-pientaloalueen kohdalla Helsingintien eteläiselle reunavyöhykkeelle istutettavaksi määrättävän alueen osan merkintää, kuten voimassa olevassa kaavassa lähes koko matkalta on. Kaavakartalla alueen itäosan tonteilla on voimassa olevan kaavan mukainen rasterointi, mutta kaavamääräyksissä selite puuttuu. Museo esittää myös kaavamääräysten täsmentämistä siten, että AO/s-1-määräykseen lisätään: *Alueelliselle vastuumuseolle tulee varata mahdollisuus lausua muutos- ja uudisrakentamissuunnitelmista.*

Asemakaavanmuutos sisältää Helsingintien varteen yhden uuden rakennuspaikan. Kyseessä on voimassa olevassa asemakaavassa yleiseksi pysäköintialueeksi varattu alue, jolle on suunniteltu ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten korttelialue, jolla saa rakentaa myös yhden asunnon ja talousrakennuksia. Uusi teollisuustontti sijoittuu vastapäätä edellä mainittua suojeltua Kankaanmäen yhtenäistä jälleenrakennuskauden pientaloaluetta. Myös teollisuustontin länsipuolella on AO/s-tontti. Alueellinen vastuumuseo esittää, että teollisuustontin rakennusalan ja Helsingintien väliselle alueelle sijoitetaan myös suojavihervyöhyke tai istutettavaksi määrättävä alueen osa. Lisäksi museo esittää suojaviheralueen määräykseen *Alueen puustoa on pyrittävä säilyttämään seuraavaa lisäystä: tai tilalle tulee istuttaa uutta puustoa.* Tällöin kaavamääräyksestä muodostuu yksiselitteinen myös tilanteessa, jossa vanhaa puustoa joudutaan poistamaan. Teollisuusrakentamiselle on tällaisella paikalla myös syytä määrätä kaavassa alueen kokonaisuuteen soveltuvasta harjakattomuodosta ja julkisivun verhoumateriaalista, jollaiseksi sopii puu, tiili tai rappaus.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö

Liisa Koskelainen

tutkija, arkeologi

Esko Tikkala

tutkija

Reetta Nousiainen

Tiedoksi

Museovirasto, Hämeen Ely-keskus